

ГЖИЦЬКИЙ Степан Зенонович (14. 01. 1900, с. Острівець, нині Тереховлян. р-ну Терноп. обл. — 19. 08. 1976, Львів) — біохімік. Брат [В. Гжицького](#). Доктор вет. (1931) і біол. (1940) н., професор (1940), академік Укр. академії с.-г. наук (1959), член-кореспондент АН УРСР (1951). Дійсний член НТШ (1942). Заслужений діяч науки УРСР (1960). Студював право в Укр. таєм. університеті у Львові (1920–23), закін. Львів. академію вет. медицини (1929), у якій відтоді працював (нині ім. Г.): 1939–76 — завідувач кафедри біохімії. 1951–60 очолював лаб. (згодом відділ) біохімії с.-г. тварин Інституту агробіології АН УРСР (від 1956 НДІ землеробства і тваринництва зх. р-нів УРСР Пд. відділ. ВАСГНІЛ, с. Оброшине Пустомитів. р-ну Львів. обл.), на базі відділу заснував Укр. НДІ фізіології і біохімії с.-г. тварин, де 1960–61 був дир. та водночас від 1960 — зав. лаб. обміну речовин. Г. — представник школи *В. Морачевського*. Зробив вагомий внесок у розвиток низки напрямів біохімії с.-г. тварин: рубцевого травлення, використання синтет. азот- і сірковмісних сполук у годівлі жуйних (встановив двосторонню проникливість стінки рубця для мінерал. речовин, вітамінів, цукрів, амінокислот). Сформулював

концепцію симбіотич. зв'язків організму жуйних і мікрофлори передшлунків. Частина його праць мала клініч. спрямування і започаткувала розвиток нового напрямку — клініч. біохімії. Вивчав патогенез та обмін речовин при параліт. міоглобінурії, коликах, енцефаломієліті коней, лептоспірозі собак, фасцильозі овець, післяполог. парезі, атоніях передшлунків і хроніч. гематурії великої рогатої худоби. Обґрунтував метод лікування параліт. міоглобінурії коней та атонії передшлунків у жуйних тварин за допомогою інсуліну; гіпотезу етіології хроніч. гематурії великої рогатої худоби. У Львів. академії вет. медицини відкрито мемор. музей Г. та встановлено 4 стипендії його імені. Зх. наук. центр НАНУ заснував премію ім. Г. для молодих науковців. Видано 1-й т. його наук. праць (Л., 2000).

Основні праці

Сечовина в годівлі жуйних тварин. К., 1962 (співавтор); Нові дані про біологічну функцію рубця у великої рогатої худоби // ФЖ. 1965. Т. 11, № 4; Про роль рубця в процесах травлення і обміну речовин у жуйних тварин // УБЖ. 1970. Т. 42, № 2; Нуклеїнові кислоти, нуклеопротейди і білки в слизовій рубця при різній годівлі жуйних // Доп. АН УРСР. Сер. Б. 1974. № 9 (співавтор); Активність ферментів вуглеводного обміну і вміст вуглеводів у м'язах молодняка великої рогатої худоби залежно від статі // Там само. № 11.

Рекомендована література

1. Головач В. М. Степан Зенонович Гжицький: Бібліографія. К., 1985;
2. Кравців Р. Й., Галяс В. Л. Життя та науково-педагогічна діяльність академіка С. З. Гжицького // ВМУ. 1999. № 7;
3. Галяс В. С. З. Гжицький – вчений, організатор науки, педагог. Л., 2000.

Р. Й. Кравців, В. Л. Галяс

Бібліографічний опис:

Гжицький Степан Зенонович / Р. Й. Кравців, В. Л. Галяс // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-25608>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).